

De vogelwerkgroep begint zo langzamerhand een traditie op te bouwen door het tellen van de aantallen meeuwen die op slaapplaatsen in grote wateren verblijven. Sinds de winter van 1984/85 is dit de zesde. Zo'n onderzoek biedt niet alleen inzicht in de aantallen, maar geeft ook aan of de meeuwen nog steeds hetzelfde gebied gebruiken.

Dick A. Jonkers

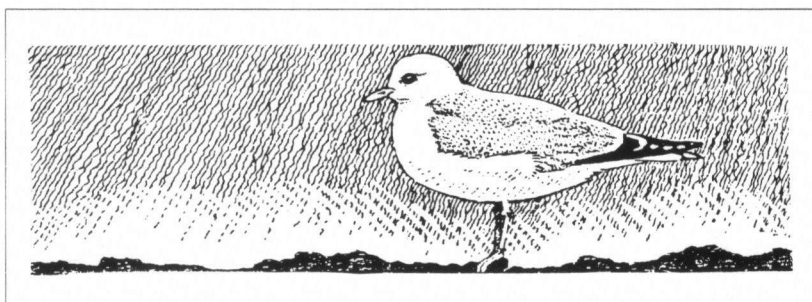
Opnieuw een Gooise telling van meeuwenslaapplaatsen

In tegenstelling tot voorgaande keren zijn de meeuwen dit jaar maar een keer geteld. Als datum was 30 januari 1999 gekozen. Ook nu is het alleen mogelijk globale vergelijkingen met vroeger te maken, want de data lagen toen in december, februari of maart.

Wij zijn er op grond van onze ervaringen tussen de laatstgehouden telling in 1993 en nu van uitgegaan dat dezelfde wateren als vroeger nog steeds bezet waren en er tussentijds geen nieuwe slaapplaatsen waren bijgekomen. Voor alle zekerheid zijn bij plekken die bij de laatste telling niet meer bezet waren voor alle zekerheid toch telposten neergezet en zijn andere wateren achteraf gecontroleerd. Onze gedachten bleken juist te zijn. Over het fenomeen van meeuwenslaapplaatsen wordt hier verder niet uitgewijd, omdat dit in vorige publicaties al uitgebreid aan de orde is geweest (Jonkers et al. 1987, Jonkers & Majoor 1995).

Methode

De tellers stonden al vanaf enige uren voor zonsondergang zodanig rondom de slaapplaatsen geposteed dat de binnenvallende meeuwen zonder al te veel moeite geteld konden worden. De telposten werden verla-

Stormmeeuw

ten toen het donker werd en er geen zicht meer was op wat er nog binnenkwam. Meeuwen kunnen soms al heel vroeg in het centrum van de slaapplaats aanwezig zijn en bij een vroege aanwezigheid van de tellers kunnen deze aantallen in alle rust worden gecontroleerd. Zowel bij de Spiegelplas (een vroegere slaapplaats) als bij de Stille Plas (idem) stonden ook als extra controle tellers geposteed. Omdat de meeuwen van hieruit wegvlogen werd de Loenderveense Plas op 1 februari geteld.

Wat het weer betreft konden we ons niet beter wensen. Het was heel helder, met een zwakke noordwestenwind en een temperatuur die net boven het vriespunt lag. Een telpost kreeg zoveel last van tegenlicht dat besloten werd om vanaf een andere plaats te gaan kijken. De zachte en regenrijke winter had

zich in januari voortgezet en er was dan ook nergens sprake van ijsvorming.

Slaapplaatsen

In de randmeren bevond zich in het Gooimeer tussen de Hollandse Brug en Almere Haven ver uit het oude land tegen de vaargeul de van vroeger al bekende slaapplaats. Als voorverzamelplaats werden de delen vlak voor de rietrand voor de oevers van het deel tussen de oostrand van de Zanddijk en de Huizer Pier benut. De slaapplaats bij Huizen stelde maar weinig voor. De kokmeeuwen zaten zeer verspreid en het merendeel was rond 15.30 voor het Vierde Kwadrant al op het randmeer aanwezig.

De Spiegelplas bij Nederhorst den Berg fungeerde als voorverzamelplaats. Dat was ook het geval bij de Wijde Blik. De meeuwen van deze twee plas-

sen sliepen op de Loenderveense Plas. De Vijfde Plas onderdeel van de Loosdrechtse Plassen was net als bij vorige tellingen nog bezet. Op de Stille Plas werd bij deze telling niet overnacht.

Aanvliegroutes

De hoofdaanvliegroute bij de telpost Naarderbos was oost. Een derde van het aantal getelde meeuwen arriveerde uit het zuiden. Een merkwaardig verschijnsel was dat enkele honderden meeuwen hoog over het randmeer de polder Zuidelijk Flevoland invlogen. Vanuit de polder kwamen geen meeuwen binnen. Het is niet duidelijk of de doorvliegende meeuwen op het Weerwater bij Almere overnachtten of nog verder doorvlogen naar het IJsselmeer, bijvoorbeeld naar de beschut liggende Pampushaven. De trek vanuit Hilversum en de Eempolders naar het Gooimeer bij Huizen bleef volledig achterwege. Dat dit geen incidenteel geval was blijkt uit observaties uit de maanden ervoor. De dagelijkse trek over de ooststrand van Huizen en de Bijvanck van Blaricum was toen al niet aanwezig. Slechts een enkeling kwam uit de aangrenzende woonwijken aanvliegen. Een dag voor de telling was langs de Eem slaaptrek naar het Eemmeer geconstateerd. Mogelijk waren dit meeuwen die zich naar de slaappleats tussen Eemdijk en Bunschoten begaven. Het kan ook zijn dat deze groepen doorvlogen naar de dijk van Zuidelijk Flevoland om van daaraf een westelijke koers aan te houden. De tellers bij Huizen zagen namelijk voortdurend meeuwen boven de vaargeul uit oost naar west vliegen. De aankomst uit het oosten werd door de telpost van de eerder genoemde slaappleats signaleerd. De meeuwen die

aanvankelijk op de Spiegelplas verbleven vlogen na verloop van tijd in zuidelijke richting weg. De meerderheid vloog binnen uit noordoostelijke richting en een kleiner deel uit noordoost.

Op de voorverzamelplaats op de Wijde Blik kwam het merendeel uit noordelijke richting binnenvallen. Een tweede duidelijke aanvliegroute was zuidoost. De hoofdaanvliegrichting bij de Loenderveense Plas was zuidoost. Op de grootste slaappleats, de Vijfde Plas, arriveerde driekwart uit zuidelijke richting. Enkele honderden daarvan waren aanvankelijk bij de Stille Plas uit zuidoostelijke richting komen aanvliegen. Uit oostelijke richting begaven zich maar enkele honderden meeuwen naar deze plas.

Soorten

De bulk van de meeuwen bestond net als in het verleden uit kokmeeuwen. Als tweede eindigden de stormmeeuwen, daarna volgden zilvermeeuwen. Grote mantelmeeuwen werden slechts hier en daar gesignaleerd. De aantallen per slaappleats zijn in figuur 1 vermeld.

Over de hele linie was het aantal overnachtende meeuwen beduidend lager dan tijdens de telling in december 1993 (Jonkers & Majoor 1995). Het aantal exemplaren op de grootste slaappleats, de Vijfde Plas, was bijna 6000 minder.

Hetzelfde verschijnsel deed zich ook voor op het Gooimeer-west, met 20% minder meeuwen. Wat er met de slaappleats aan de oostzijde van het Gooimeer is gebeurd, blijft onduidelijk. De

Figuur 1 Soorten en aantallen meeuwen per slaappleats

Soort	Gooimeer west	Gooimeer oost	Loenderveense Plas	Vijfde Plas
Grote mantelmeeuw	40	6	0	0
Zilvermeeuw	120	29	35	0
Stormmeeuw	80	47	55	6434
Kokmeeuw	3870	672	2814	10181

voorlopige conclusie is dat er geen aanvliegroutes waren uit Hilversum en de Eempolders en de meeuwen ook niet ten oosten van de Stichtse Brug hebben overnacht. Daar was ook geen aanleiding voor, want er was geen verstoring en de wind was zwak. Bij harde westenwind kunnen de meeuwen beschutting zoeken in het Eemmeer. Het aantal op de Loenderveense Plas is ongeveer gelijk. Beperken we ons tot de kokmeeuwen, dan vertoefden op de voorverzamelplaats de Wijde Blik 900 exemplaren en op die van de Spiegelplas bijna 400. Het ziet er naar uit dat er tijdens de periode waarin de telling werd uitgevoerd minder meeuwen in het Gooi overwinterden dan anders.

Tellers

Bij de uitvoering van de meeuwenlaaplaatsstelling stonden de tellers letterrijk in het zonnetje. Op deze plaats gebeurt dat in figuurlijke zin om ze voor hun inzet te bedanken.

Het aantal medewerkers was klein, ook al omdat bij deze telling niet over het hele onderzoekgebied naar aanvliegroutes en herkomstplaatsen werd gekeken.

De dank geldt voor de volgende personen: J. Domhof, N. Dwars, J. Harder, D.A. Jonkers, F. Leurs, F. Majoor, E. van Oord, R. Oosterhuis, B. van Poelgeest en F. H. van de Weijer.

Literatuur

Jonkers, D.A.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum; 72-75.
Jonkers, D.A. & F. Majoor 1995. Slaappleatsen van meeuwen in het Gooi en omstreken onderzocht. De Korhaan 29(2): 47-53.